

KAPELLET

Gentofte hospital

Indledning

Gentofte Hospital har i det meste af et århundrede været et sted, hvor liv begyndte og sluttede. Ved dødsfald har Kapellet både tjent de videnskabelige og religiøse formål, med sine sektionsstuer og undervisningsrum mod sydvest og med kapelrummet mod nordøst, til højtidelig ramme for de pårørendes sidste farvel - oprindeligt har rummet fungeret i en kristen sammenhæng, men benyttes i dag på tværs af kultur og tro.

Skiftende tider har betydet at sektionsstuerne i dag står ubenyttede hen og kapellets funktion udgør opbevaring og klargøring af de afdøde samt fremvisninger og højtideligheder fra ceremonirummet og derfor udnyttes bare den midterste og nordøstlige del af bygningen.

På Gentofte hospital ønsker vi at genskabe kapellet som en bygning der udlever hele sit potentiale, men med respekt for den oprindelige funktionsopdeling, der tydeligt afspejler sig i planløsningen:

Mod nordøst ønsker vi at renovere landskab, bygning og kapelrum og derved genfinde det smukke forløb der oprindeligt var i forbindelse med afskedsritualet fra kapellet gennem landskabet mod søjlegangen til ankomsten i kapelrummet og således gen-danne en intim og højtidelig stemning.

I den sydvestlige ende af kapelbygningen ønsker vi at omdanne de ubenyttede sektionsstuer til rum for ceremoni og eftertænksomhed på tværs af religioner. Hospitalets præster har netop udtrykt et behov for et tværreligiøst rum, da hospitalets oprindelige andagtsrum er nedlagt til fordel for et stigende behov for sengepladser. Vi mener derved at kapellets fremtidige fremtoning skal findes i både fortiden og nutiden. Med denne fondsansøgning beder vi om medfinansiering til dette arbejde. Behovet for et sted der fleksibelt kan rumme den religiøse mangfoldighed som vores patienter repræsenterer, er større end nogensinde.

Indholdsfortegnelse

Indledning	side 2
Indholdsfortegnelse	side 3
Kapellet 1927 - 2016, Indretning og funktion	side 4 - 5
Kapellet 1927 - 2016, Bygningens ydre og landskabet	side 6
Kapellet i fremtiden, Bygningens indretning og funktion	side 7 - 8
Kapellet i fremtiden, Bygningens ydre og landskabet	side 9
Notat, oprettelse af religiøst rum	side 10
Kapellet i fremtiden, Økonomioverslag	side 11
Kapellet i fremtiden, Tidsplan, relativ	side 12

Amtssygehuset i Gentofte blev taget i brug i 1927 og er tegnet af arkitekterne Emil Jørgensen og Helge Bojsen-Møller. Hospitalet er planlagt ud fra en stram grundakse med en symmetrisk front, hvor små portnerpavilloner inviterer ind i et anlæg, som intensiveres stadig mere med gårdrum og små haver jo længere, man når ind komplekset. De nyklassicistiske pudsede bygninger vidner om tidens arkitektur og understøtter anlæggets storhed. Bygningsmassen fremstod med en stor homogenitet, om end der var en forskellighed i arkitekturen og detaljeringen afhængig af skala og funktion. *

Kapellet 1927 - 2016

Indretning og funktion

Gentofte Hospitals kapel var en bygning, der udover at rumme de traditionelle, praktiske funktioner i forbindelse med et dødsfald også rummede den videnskabelige, patologiske funktion i de tilfælde der skulle foretages obduktion.

Funktionsopdelingen var disponeret således at patologisk afdeling lå i bygningens sydvestlige ende med sektionssstuen i midten og laboratorium og præparationsstue til siderne. Loftet i sektionssstuen var hævet i forhold til siderummene og var mod sydvest udstyret med tre ovenlys i det skrå tag, der gav de rette lysforhold for patologerne.

Mod nordøst lå kapelrummet, der blev benyttet til afskedsceremonier. Kapelrummet er et kvadratisk rum, hvor otte søjler danner basen for en åbning af loftet i en kuppel mod himmelrummet. Mod sydvest er et mindre rum tænkt som alter i åben forbindelse med kuppelrummet. Kuplen med ovenlyset i midten er det dominerende, karakterisk element, som man ser det i Asplunds Skogskapel (1920) fra Skogskyrkogården i Stockholm.

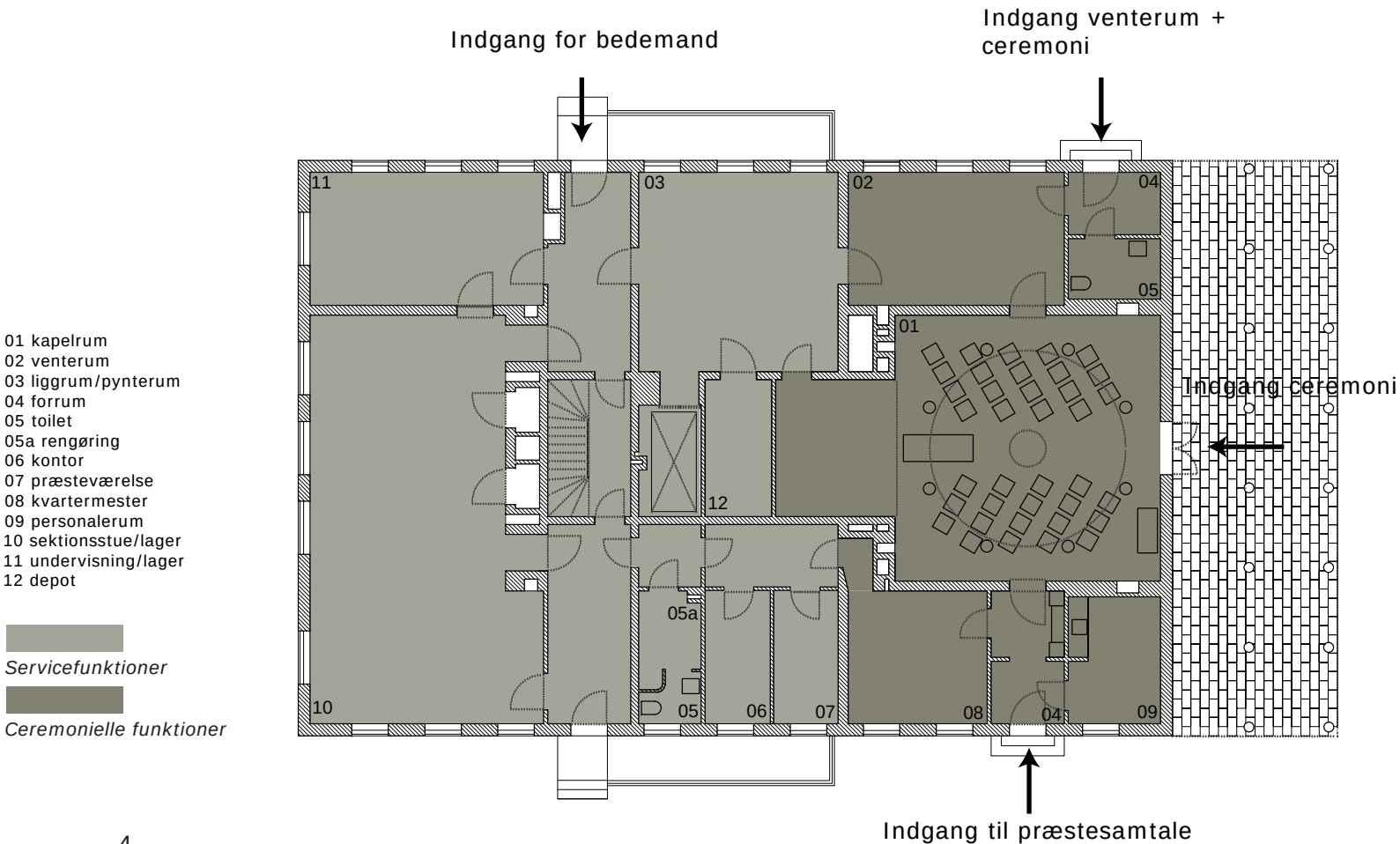
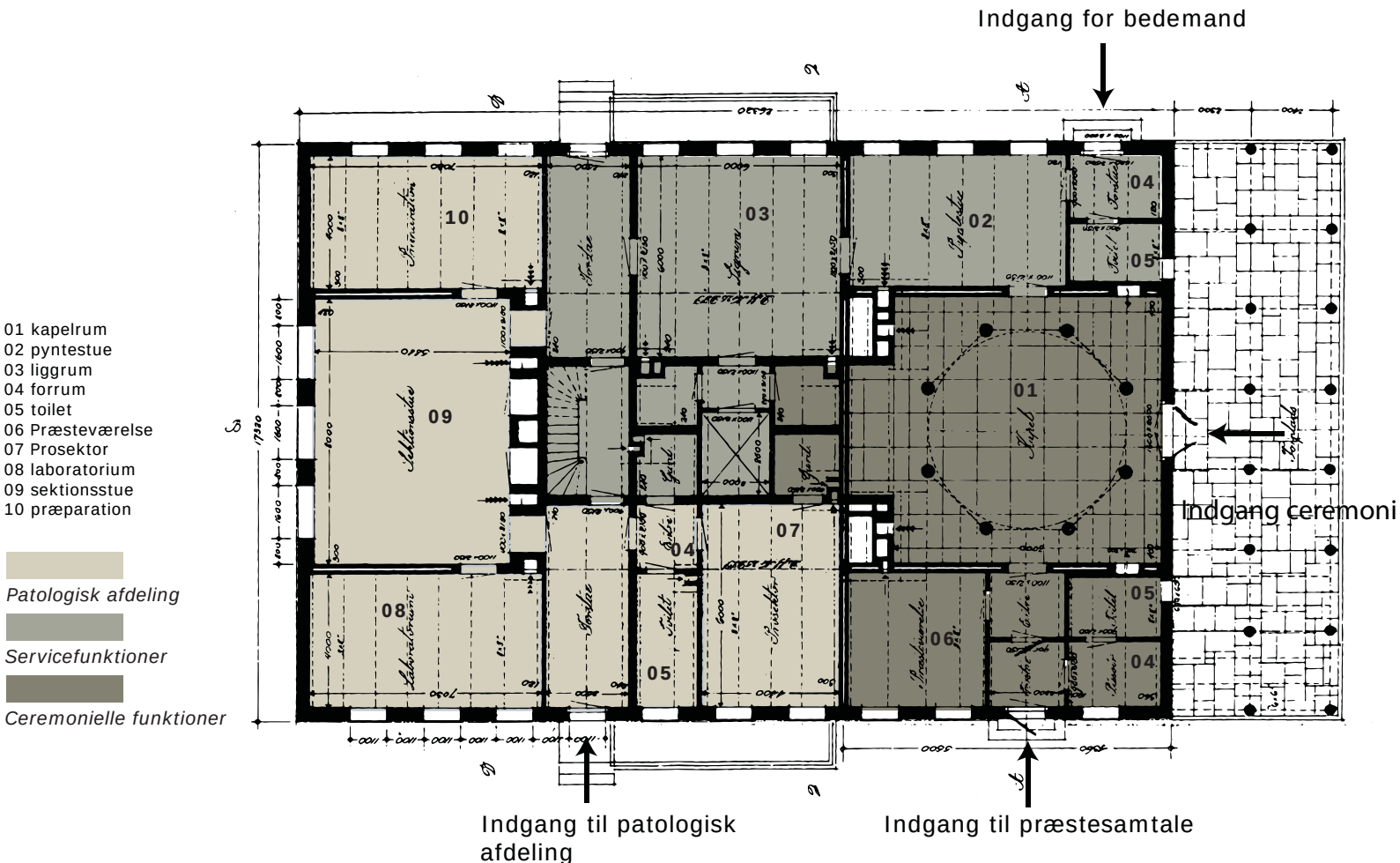
Rummene i midten af bygningen og ved siden af kuppelrummet rummede de bifunktioner der hørte til hhv. patologien (prosektorkontor) og de ceremonielle handlinger (præsteværelse), samt de rum som betjente begge funktioner (ligrum og pynterum). I forbindelse med ligrummet var placeret en elevator der havde forbindelse til kølerummet i kælderen. Rummene var placeret så kontor og præsteværelse henvendte sig mod det øvrige hospital og mod de udefrakommende, der havde ærinde i kapellet, mens ligrum og pyntestue var placeret mod den facade der vendte væk fra hospitalet og hvor der var placeret vandværk og sidenhen anlæg for medicinske gasser.

Sektionsstuerne

Gennem årene er der foretaget ændringer i kapellet. I 1957 blev laboratorium og sektionssstue slået sammen til ét rum og præparationsrummet ændret til undervisningsrum. I den forbindelse blev der etableret to ekstra vinduer i den sydvestlige gavl og man etablerede en ny døråbning fra forstuen til undervisningsrummet. Prosektorkontoret blev ændret til skriverstue, da patologisk afdeling blev udvidet med med flere lokaler i en nyopført tilstødende bygning. I den forbindelse blev der desuden etableret tunneladgang i kælderniveau til resten af hospitalet og der blev desuden etableret køkken i forbindelse med præsteværelset.

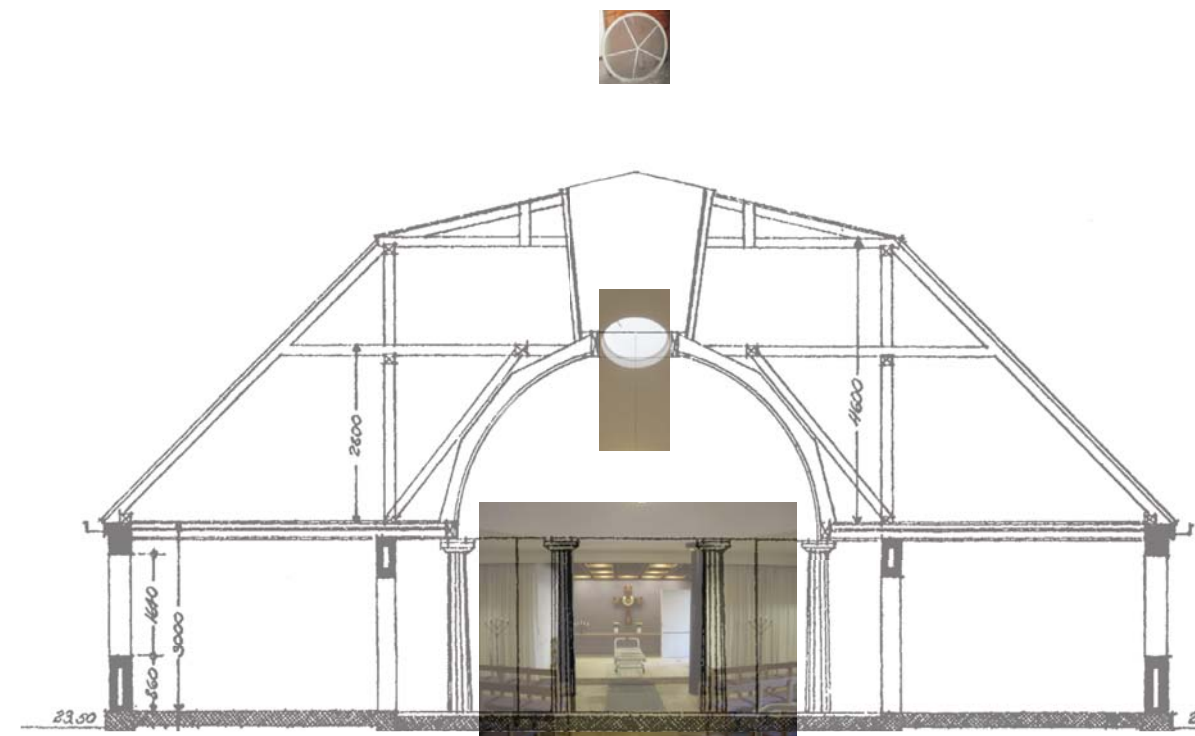
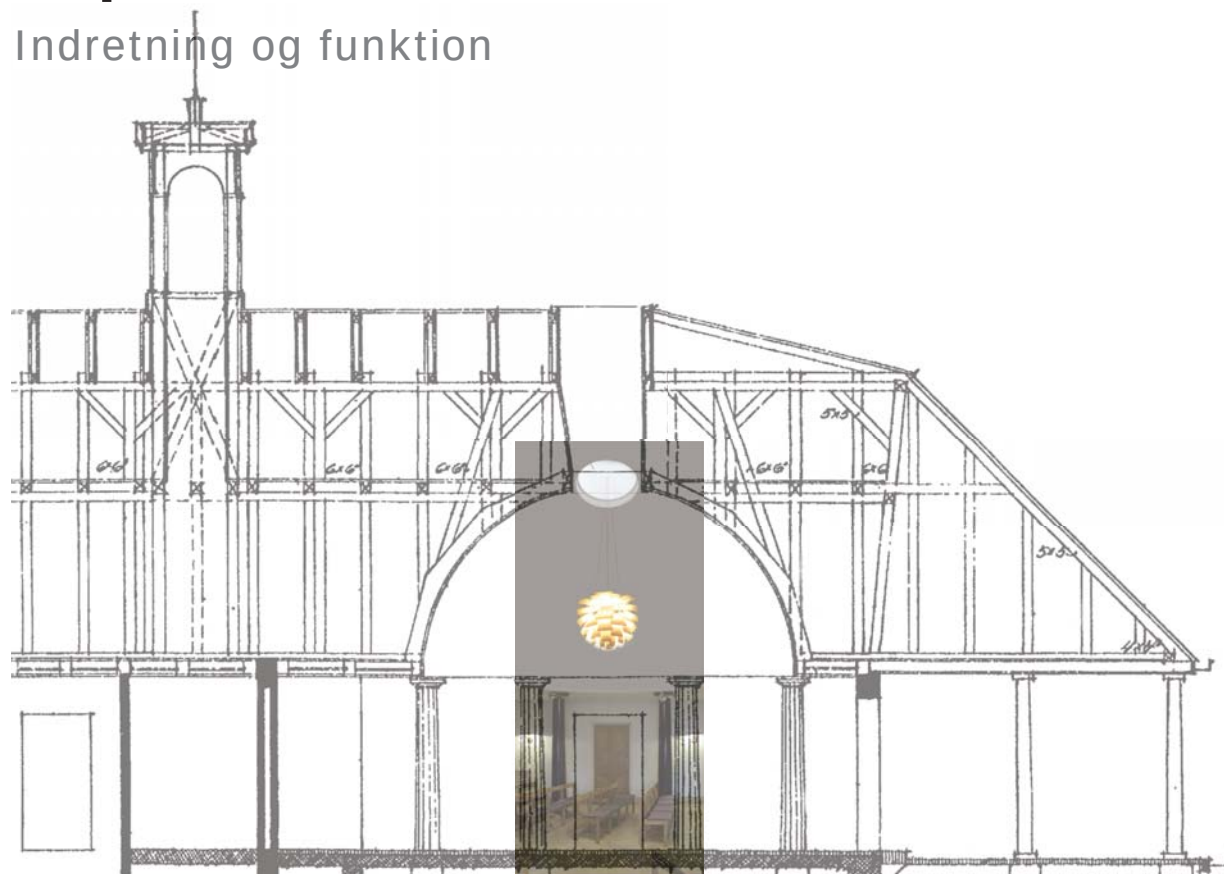
Næste store ombygning blev foretaget i 1983, hvor man i forbindelse med etablering af et nyt ventilationssystem lod sektionssstue, undervisningsrum samt kuppelsal gennemgå en renovering til et, for 1980'erne, nutidigt udtryk. Patologiens lokaler blev moderniserede og de oprindelige hvide klinker på gulvet blev erstattet af nye lerklinker mens der blev opsat hvide klinker på væggene. Oprindeligt stod væggene i glat puds. Dørene blev udskiftet til glatte laminatdøre med stålkarm i stærke farver der matchede en opdatering som også var foretaget på resten af hospitalet.

Pyntestuen blev omdannet til et venterum for pårørende, der skulle deltage i en ceremoni eller fremvisning og man veg nu bort fra det princip at udefrakommende udelukkende besøgte kapellet via den sydvestlige eller nordøstlige facade. Bortset fra møbleringen er der ikke foretaget ændringer i rummet.

Kapellet 1927 - 2015

Indretning og funktion

Kapelrummet

Ved ombygningen i 1983 blev der skabt en døråbning mellem ligrum og alterrum, som blev den nye adgang til kuppelrummet nu hvor pyntestuen var inddraget til venterum og ligrummet blev herved benyttet som både ligrum og pyntestue.

Fremvisninger til pårørende skete fremover i kapelrummet. Dette har den u hensigt-mæssighed at kvartermesteren ikke kan holde fremvisninger mens der er ceremonier i kapelrummet og samtidig er det ikke alle pårørende der ønsker en fremvisning i et så højtideligt rum.

I det lille alterrum blev rummets højde desuden sænket med et kassetteloft. Perspektivet i det dybe lavloftede rum er i konflikt med kuplens opadstræbende og rolige form. Den oprindelige afklarede fornemmelse i rummets arkitektur er derfor sløret. Belysningen blev også ændret og understøtter ikke rummets geometri. På samme vis stemmer det nuværende inventar ikke overens med rummets udtryk.

En række elementer forstyrrer rummets smukke og intense potentialer:

- alterrummets udstrækning,
- belysningen på væggene skærer væggene over i to flader
- koglelampen i kuplen skaber et imaginært loft og slører kuplens rum
- materialer og farver i tilkomne lofter og vægge
- søjlernes farve
- strukturvæv på vægge
- afsyrede døre
- mørk markering i gulvflade
- stoleopstilling og inventar

Kapellet 1927 - 2016

Bygningens ydre og landskabet

Bygningens ydre

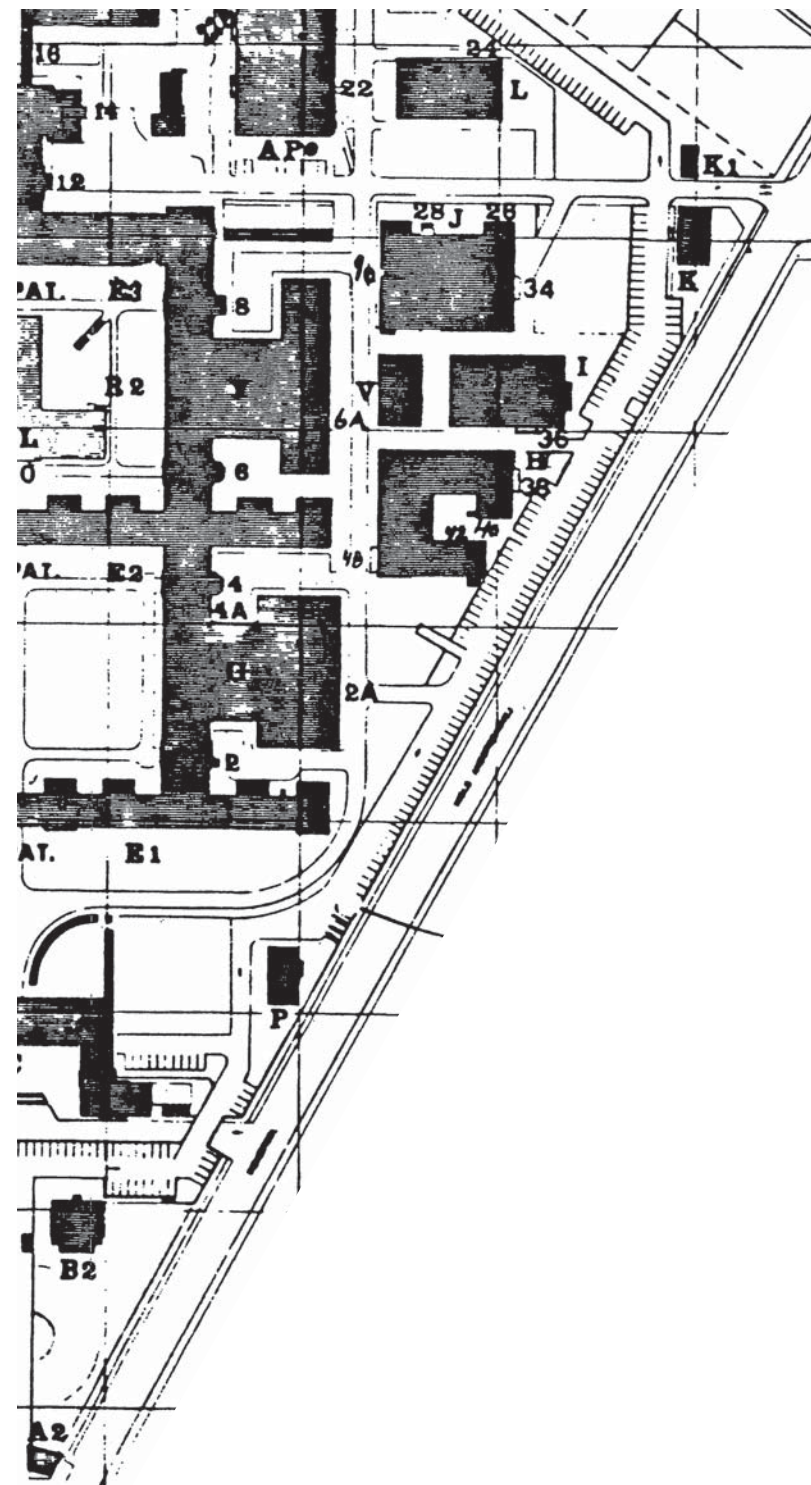
Bygningen står som den eneste af hospitalets oprindelige bygninger med en tagform, der minder om et københavnertag med en sluttet valmet form. Der er tegl på valmens sider og kobbertag med stående false på de svagt hældende øverste flader prydet af et nyklassicistisk fint detaljeret kobbertårn. Den østlige del af taget er søjlebåret og danner et overdækket forareal og indgang til kapellet. Facaderne er sandfarvepudsede som det øvrige anlæg. Det lidt lavloftede og mørke trykkede forareal fungerede oprindeligt som entre til det centrale kuppelrum.

Der er kun lavet få ændringer på bygningens ydre. Klimaskærmen står overordnet, som den er bygget, hvad angår tag, vinduer og døre. Dog er mindre detaljer som bemalinger på træværket og søjlerne under tagudhænget forsvundet under vedligeholdelsesmæssige indgreb.

Landskabet

Kapellets adkomstvej var oprindeligt placeret vinkelret på bygningens korte side. Det første, man mødte, var det søjlebårne forareal – indgangen til kapelrummet. Bygningen var placeret på en klart defineret rektangulær plads, som understregede bygningens form og overordnede symmetri, som er et generelt kendetegn for Gentofte Hospitals nyklassicistiske stil. Bygningen var omkranset af fritstående træer og var således placeret i en lund. Kapellets kaldenavn var på denne tid "Skovhuset". Landskab og bygning understøttede dermed hinanden og udgjorde tilsammen en højtidelig ramme om det sidste farvel.

Ved anlæggelsen af en ydre ringvej i 1970 nord for kapellet blev adkomstvejen til kapellet flyttet, så man i dag ankommer fra siden af bygningen og forpladsen blev gjort asymmetrisk - et klart brud mod principperne i det nyklassicistiske anlæg. Pladsen er udlagt til parkeringsplads for pårørende på et lukket område. Hvor pladsen før var i harmoni med bygningen, er den nu en praktisk parkeringsforanstaltning. Pladsen, som er asfaltbelagt, er afskærmet af bøgehæk og raftehegn. Den oprindelige sandstensbelægning under det søjlebårne forareal er blevet erstattet af blottede betonfliser.

Kapellet 2016

Kapellets nordside er i dag afgrænset af et raftehegn.

I forarealets loft kan den oprindelige udsmykning stadig anes.

Kapellet i fremtiden

Bygningens indretning og funktion

Gentofte Hospital havde fra sin oprindelse et kirkerum, der blev benyttet til gudstjenester. Rummet er blevet nedlagt, fordi der har været et stort behov for at udvide med flere sengestuer. Gudstjenesterne er i mellemtiden blevet afholdt i et af hospitalets dagligstuer, hvilket har gjort det sværere at opnå den rette seriøsitet og stemning. I takt med et stigende behov for at tilbyde patienter med en anden tro end den kristne, et sted til bøn og eftertanke, har hospitalets præster foreslået, at der indrettes rum til tværreligiøst brug og fordybelse.

Ved at indrette sådanne rum i det tidligere patologiske afsnit i kapellet aktiveres lokalerne på ny og kommer til deres ret i en bygning hvor det religiøse i forvejen er nærværende.

Ceremonirum og Rum til eftertænkssomhed

Bygningen disponeres således at der oprettes to nye rum til religiøse og meditative formål, et ceremonirum i den tidligere sektionssstue, der med højt til loftet og med de tre ovenlys kan bære en højtidelighed der henvender sig til mange religioner samt til ikke-religiøse. Rummet er ligeledes tænkt benyttet som kirkerum ved hospitalets gudstjenester. Altså et fleksibelt, tværreligiøst rum. De tre vinduer i gavlen udskiftes til dørpartier, der åbner op til et nyanlagt uderum, der er afgrænset af en høj, grøn væg af efeu, som skaber et roligt udsyn indefra.

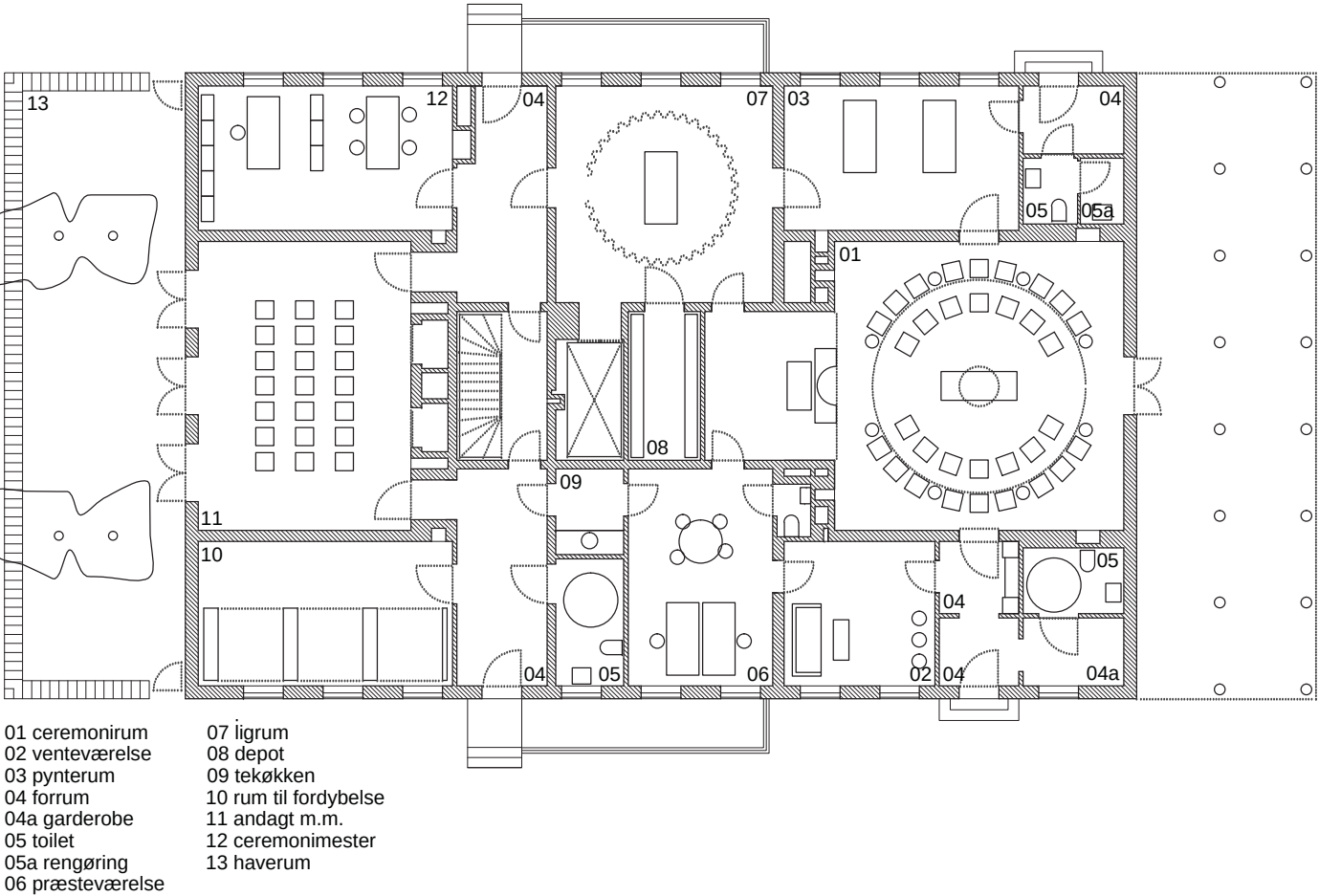
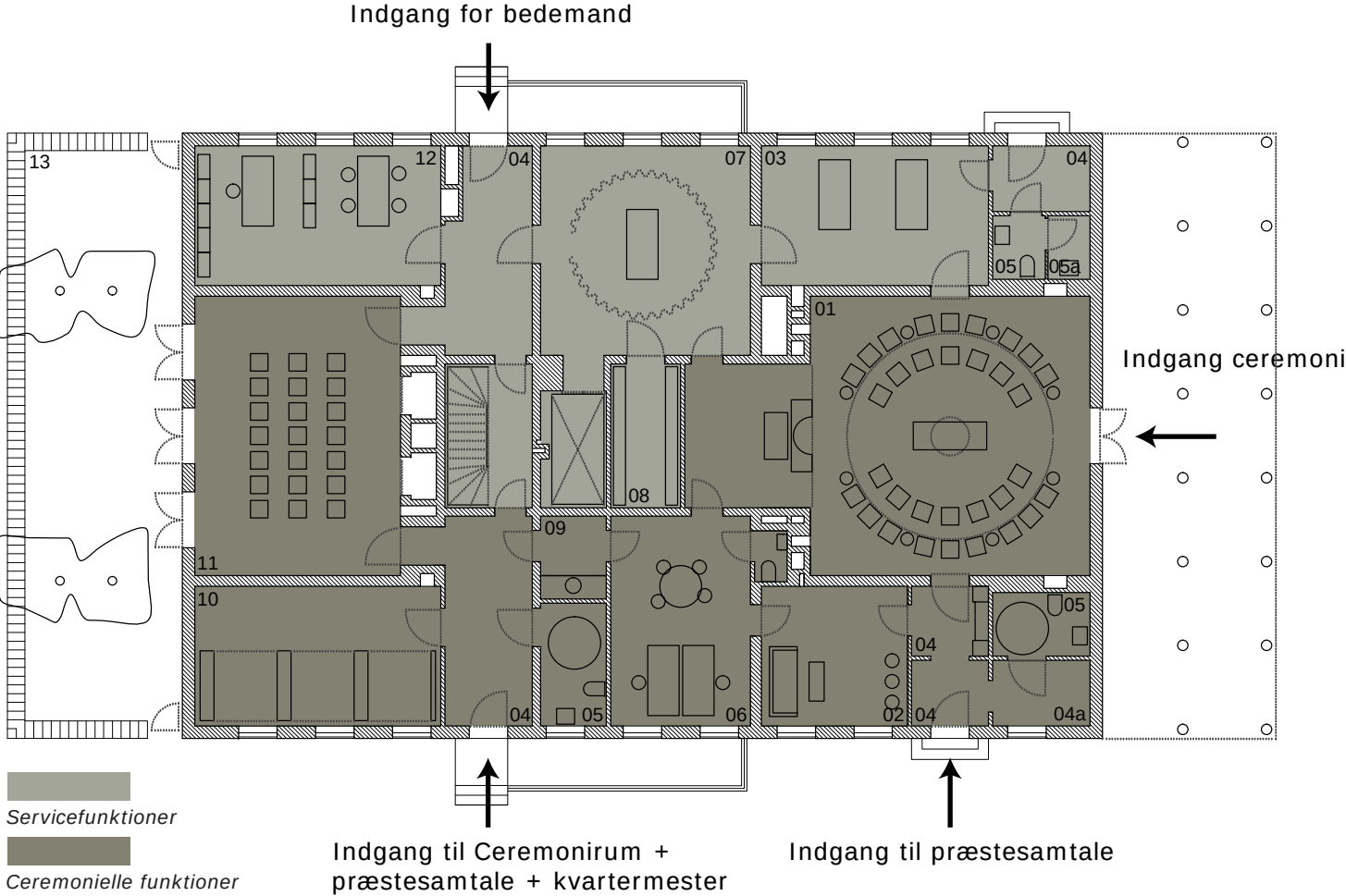
Det tidligere laboratorium indrettes til et rum for bøn og eftertanke. Det rå rum indrettes med tre intime rum i rummet - fordybelsesrum, der indrammer de tre vinduer med en hvælvet form.

Ankomsten til de to nye rum sker via den sydvestlige indgang, som er den første dør man møder når man kommer til kapellet fra hospitalet. Man kommer først til en forstue hvor der også er adgang til et toilet og præsternes kontor. Hvis man skal besøge kvartermesterens kontor, i det tidligere undervisningsrum, centralt placeret med umiddelbar adgang til ligrum/pynterum, kælderens kølerum og forstuen, benyttes den indgang ligeledes.

De tre tidligere rum for patologisk afdeling indrettes med massive plankegulve og pudsede vægge og lofter, rum-i-rum møblet i rum for eftertænkssomhed udføres i træ.

Præstekontor og venterum

I forbindelse med etablering af de nye ceremonirum, indrettes der præstekontor for hospitalets to præster mod den sydøstlige facade, det samme gør venterummet, som nu får en mere imødekomende placering vendt væk fra vandværk og iltanlæg. Præstekontoret placering er central og ligger i forbindelse med både kapelsalen og ceremonirummet. De oprindelige plankegulve, der i dag ligger under en linoleumsbelægning, slibes og de pudsede vægge genopfriskes med en malerbehandling.

Kapellet i fremtiden

Bygningens indretning og funktion

Ligrum og pyntestue

Ved flytning af ventesalen åbnes der op for mulighed for at etablere det længe ønskede pynterum/fremvisningsrum, der gør brugen af kapellet mere fleksibel. De to rum tænkes brugt fleksibelt, da der kan være fordele ved på forskellige tidspunkter at benytte begge rum som fremvisningsrum og ligrum. Ved fremvisning i ligrummet, der kan opfattes som et rå rum, vil et gardin på en rund gardinstant fæstnet i loftet, danne en smuk, intim indramning om den afdøde, mens omgivelserne lukkes ude.

Ligrum og pyntestue/fremvisningsrum fremstår originale. Vægge og lofter malerbehandles.

Kapelrum

Kuplen omfavner ceremonien. Det er et arkitektonisk greb, som fortjener mere fokus. Dette vil bidrage til at skabe en særlig stemning, der underbygger en værdig afsked med den døde.

Kapelrummet skal kunne anvendes multietnisk som et ceremonirum ved bisættelser inden for alle religioner. Samtidig skal det være et tilbud til ateister. Religiøse symboler som et kors skal derfor kunne fjernes eller skjules. En overvejende del af bisættelserne er dog forsat kristne.

Ambitionen om at genskabe et højtideligt og roligt rum skal opnås ved at skabe fokus omkring kuplen, der med sin klart definerede og opadstræbende form er centrum for den ceremonielle handling. Derved skabes et rum, som sætter en særlig stemning og ramme om en værdig afsked med den døde.

Det dybe alterrum afkortes visuelt ved at placere orglet her og ved at benytte en stoleopstilling, som retter fokus mod centrum, fremhæves cirkelns form, og der skabes en intim stemning for de pårørende. Der er dog mulighed for at benytte mere traditionelle stoleopstillinger ved behov.

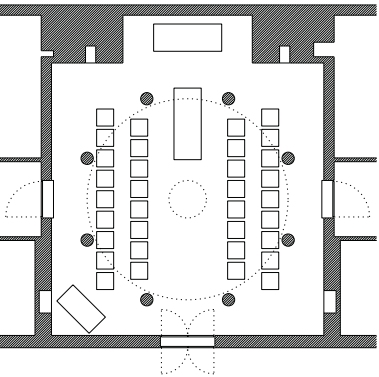
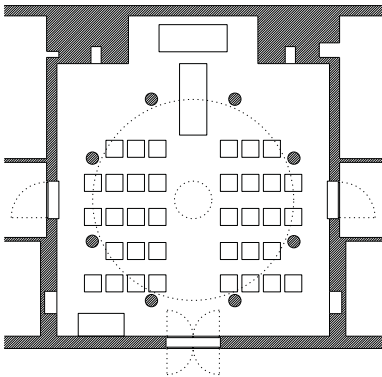
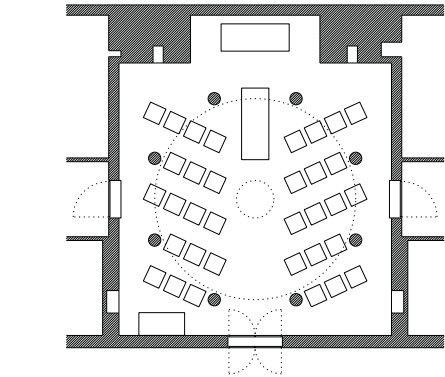
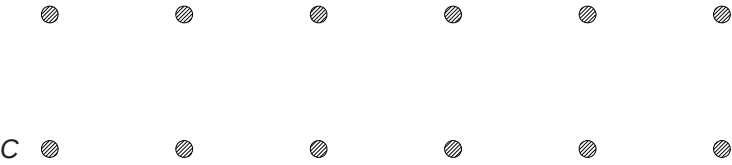
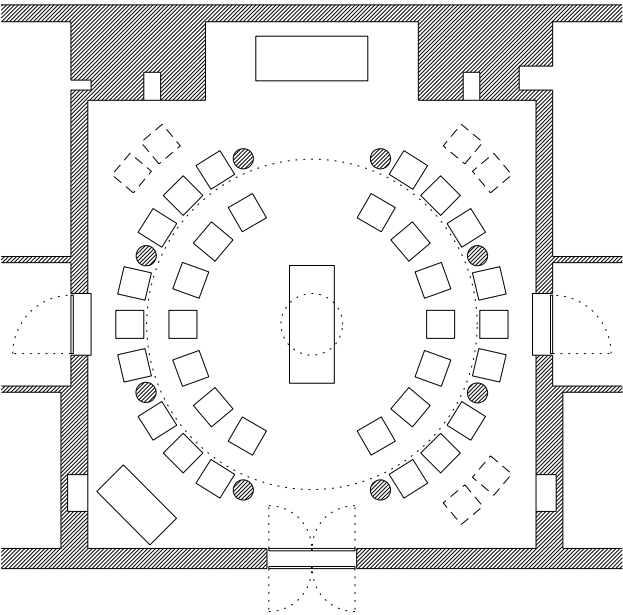
Der skal udføres farveafdækninger for at finde den rette farvesætning til rummet. Desuden skal der skal udføres forsøg med belysning for at fange den rette stemning og det rette rum.

Overflader skal behandles for at skabe den for arkitekturen rette stoflighed, inventar skal afstemmes med rummet.

Nærværende stoleopstillinger anviser principielt to forskellige former for opstilling -

A-B to variationer i den traditionelle opstilling, der kendes fra landsbykirken

C-D to variationer i forhold til en cirkulær opstilling med fokus rettet mod centeret

Kapellet i fremtiden

Bygningens ydre og landskabet

Bygningens ydre

Bygningens klimaskærm genoppudses og de originale vinduer med sprosser og kitfal-se restaureres med en afsluttende behandling med linolie og de vil atter spille sam-men med de naturligt patinerede kobbersålbænke, der er kendetegnende for Gentofte hospital.

De originale værn er udført som en luftig afskærmning i et smukt enkelt og grafital-malet design på granitstensbaser. Værnene afskærmer blandt andet lysskakte til kæl-deren. Ved indgange anvendes de gamle værn efter at være blevet afrenset, overfla-debehandlet og malet i den originale grafitfarve.

Ved sideindgangene udskiftes lamperne til et design, der harmonerer med bygningen og de originale lamper, der er bevaret ved det overdækkede forareal. På undersiden af overdækningens loftsbeklædning genskabes dekoreringen med små hvide kvadrater, som fremgår af tidligere tiders eksteriørfotos.

Undersiden af overdækningens loftsbeklædning er i malet træ. Her er der antydninger af en detaljeringsgrad i overfladebehandlingen. På fotoet i nederste højre hjørne ses en dekorering af loftet med små hvide kvadrater. Det er hensigten at genskabe disse bemalinger.

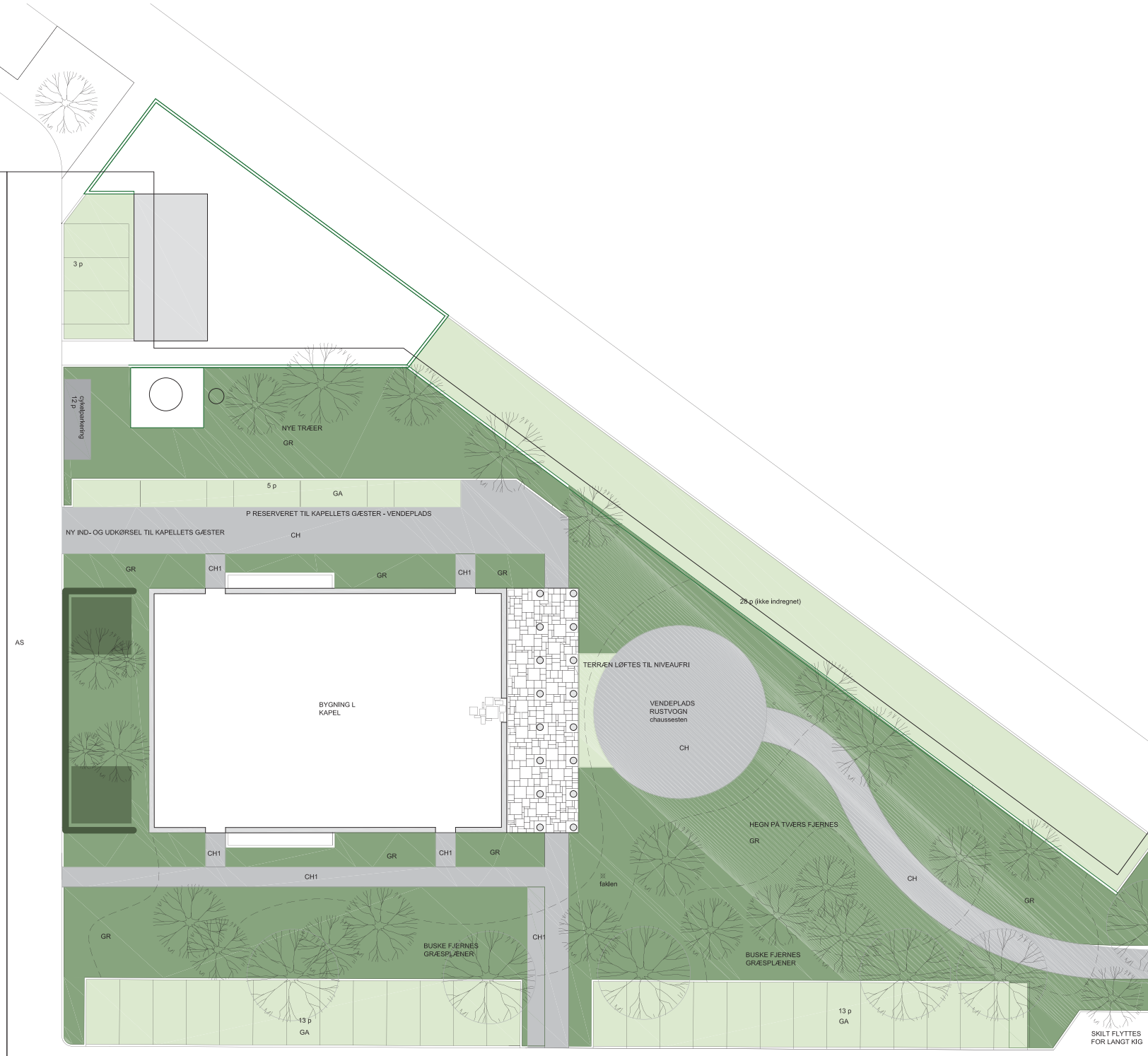
Landskabet

Hospitalet ønsker at genskabe de oprindelige arkitektoniske principper i den nyklassi-cistiske stil. Det søjlebårne forareal skal igen fungere som kappellets indgang når der afholdes højtideligheder i kuppelrummet, og symmetrien skal genetableres.

Der åbnes op til kapelbygningen ved at fjerne plankeværk og hæk samt anden mindre beplantning så ankomsten til kapellet kan anlægges fra indkørslen mod Niels Ander-sens Vej. Ved at lade vejen bugte sig ophæves oplevelsen af, at bygningen entreses fra en skrå vinkel og der opnås et langt kig op mod kapellet ad adkomstvejen gennem det grønne område. Med træer og græsklædte kurver i landskabet skabes en enkel-hed, der fremhæver bygningens klare form og man genskaber derved lunden som gav kapellet tilnavnet ”Skovhuset”.

Foran indgangen til kapelrummet kan der med etableringen af en rund forplads igen skabes symmetri. Med sin runde form refererer pladsen til kuppelrummet – et enkelt greb, der forstærker både det fysiske og åndelige forløb. Ankomstvejen og pladsen udføres i chausséstensbelægning mens søjlepladsen får den oprindelige belægning af sandsten tilbage.

I den anden ende af bygningen, ved det nye ceremonirum, etableres en have, der ud-over at skabe afstand til den overfor liggende bygning, fungerer som en rolig forlæn-gelse af det indvendige rum. Haven er omkranset af en høj hæk, som sikrer et grønt udsyn fra ceremonirummet

Oprettelse af religiøst rum på Gentofte Hospital

Hospitalets præster har foreslået, at der indrettes et lokale til religiøst brug og fordybelse på Gentofte Hospital.

Hospitalet blev oprindeligt indrettet med et større kirkerum på 2. sal i det, der i dag er sydfløjen. Rummet blev siden inddraget til patientbehandling, og der findes i dag ikke et fast kirkerum. Praksis er i dag, at en dagligstue i opgang 4 inddrages og ommøbleres i forbindelse med de månedlige gudstjenester. På samme vis råder hospitalet ikke over et rum, hvor patienter kan finde ro til refleksion og fordybelse. Patienter med anden tro end den kristne har heller ikke et rum til bøn og eftertanke.

Det er præsternes vurdering er, at hospitalet bør tilbyde patienterne et neutralt / tværeligiøst rum til brug for bøn og stillestunder. Rummet ville samtidig kunne anvendes til afholdelse af gudstjenester.

Ønsker til rummet er:

- En størrelse på cirka 40 kvadratmeter
- Central beliggenhed på matriklen
- Højtidelig stemning understøttet af lysindfald, indretning og udsmykning
- Oprettelse af et præstekontor i tilknytning til lokalet

Praksis på regionens øvrige hospitaler er forskellig. Ældre hospitaler som Bispebjerg og Frederiksberg Hospitaler har tilknyttede kirkerum, mens Hvidovre Hospital har en decideret kirkesal, der administreres af Folkekirken. Glostrup Hospital har overvejet at indrette et bederum, uden at dette er omsat til handling.

Herlev Hospital og Rigshospitalet har som de første i landet indrettet stille- / bederum som supplement til hospitalskirkerne. Rummet er primært tiltænkt muslimer, men andre religioner kan også benytte det. I stillerummet er der ro til at samle tanker. De to hospitaler har desuden tilknyttet en fast imam. Tilbuddene er blevet vel modtaget, og mange anvender faciliteterne.

Tendensen ved nybyggede hospitaler er, at der indrettes et religiøst rum / et rum til refleksion. Således vil der på det nye hospital i Hillerød blive etableret et bederum, og det samme er tilfældet i forbindelse med tilbygningerne på Bispebjerg Hospital.

Der findes ingen regional politik på området.